

VEDLEGG 2

DØDSBUD

Varsel til nære pårørende
ved brå død

Ansvar for å gå med dødsbud er i dag nedfelt i politiinstruks og i tjenesteordning for menighetsprester. Samarbeidet etatene i mellom er regulert i Justisdepartementets rundskriv G-50/90, Kirkedepartementets rundskriv, V-10/90 og blanketten GP-5025.

Politietterforskning - sikker identitet

Politiet har hovedansvaret for varslingsarbeidet. Det innebærer en første vurdering av hva som forårsaket dødsfallet, sikker identifisering av den døde og avklaring av hvem de pårørende er, hvor de bor og eventuelt hvor de arbeider. Politiet har gjennom påtaleinstruks og straffe-prosesslov ansvaret for å fastslå en død persons identitet ved:

- Enkle midler – fingeravtrykksidentifisering, gjenkjennelse gjennom sikker dokumentasjon m.v. Gjenkjennelse kan gjennomføres ved en såkalt syning, der en pårørende eller god bekjent gjenkjenner den døde. Kirkens tjenestegjørende kan bistå ved en slik syning, eller også i forbindelse med andre undersøkelser, f. eks. avhør av en antatt pårørende for å få fastslått identiteten. Dette gjøres sammen med polititjenestemann. Prest/diakon får ikke ansvaret alene for å innhente opplysninger eller gjøre undersøkelser som skal danne grunnlag for identifisering.
- Kompetansekrevene midler - tannstatusammenlikning, DNAundersøkelse, medisinske undersøkelser/obduksjon av arr, proteser eller lignende. I disse tilfellene vil identifiseringen foretas av en oppnevnt gruppe ledet av Kriminalpolitisen, som består av fast oppnevnte sakkyndige medlemmer.

Politiet har ansvar for å fastslå den dødes identitet med høyeste grad av sikkerhet. Prest/diakon som går med dødsbud skal på bakgrunn av dette være helt trygg på at den dødes identitet er fastslått. Han eller hun bør derfor normalt få opplyst hvordan identifiseringen er gjort.

Varslingsanmodning

Ved Agder Og Telemark politidistrikter er det Kriminalvakta som arbeider med varslings sakene. Varsling av pårørende skal som hovedregel skje straks. Ved en kortere utsettelse avklares og begrunnes dette hos politiet. Det er viktig at pårørende får sikker informasjon om dødsfallet før ryktene spres eller medier melder om det som har hendt på en måte som skaper gjenkjennelse hos de pårørende.

Gjennom registerundersøkelser og annen etterforskning skal politiet skaffe oversikt over den dødes pårørende og deres bopel eller oppholdssted. Oftest vil det være tilstrekkelig å varsle den dødes aller nærmeste (foreldre, ektefelle, samboer eller barn). I alle tilfelle skal en under

gjennomføringen vurdere om det foreligger familieforhold som skaper behov for å foreta flere varslinger i samme familie.

Prest/diakon i tjeneste

Politiet kan i tråd med rundskriv og instruks anmode menighetens prester om å gå med dødsbud. For soknediakonenes vedkommende er oppdraget ikke fremhevet i tjenesteordningen. Lokale avtaler avgjør om diakonene tar del i varslingsarbeidet. Dette vil fremgå av oversikten over tjenestegjørende på nettet.

I de tilfeller der en har kjennskap til at de pårørende tilhører annet tros- eller livssynssamfunn, vil politiet vurdere om varslingen skal skje gjennom kirkelig tjenestegjørende, om politiet selv skal foreta varslingen eller søke annen bistand.

Menigheten/ prostiet velger selv hvordan de vil presentere seg i rubrikken ”prest/ diakon i tjeneste”. Det er viktig at opplysningene her blir jevnlig oppdatert. Slik unngår en unødvendig tidsspille og sikrer at politiet kontakter rette vedkommende. Der det ikke opplyses om en spesiell arbeidsfordeling innen prostiet, kontakter politiet bare prestene eller diakonen i den menigheten de pårørende tilhører.

Opplysninger i saken

Politiet skal gi følgende opplysninger til den som skal gå med dødsbud:

- Den dodes personalia, bopel og familieforhold
- Fakta rundt dødsfallet/ulykken
- Hvordan den døde er identifisert
- Hvor den døde befinner seg nå
- Hvem de pårørende er og hvor de bor
- Eventuelle omstendigheter rundt varslingsforholdene
- Hvem de pårørende kan kontakte i politiet

Det er viktig at presten/diakonen i den grad det er mulig, får et slikt kjennskap til saken at han/hun kan gi en oversiktlig framstilling av hendelsesforløpet. Den polititjenestemannen som arbeider med varslingsoppdraget, må legge vekt på å videreformidle opplysninger de pårørende kan komme til å etterspørre nettopp rundt dette dødsfallet.

Politiet vil måtte vurdere hvilke opplysninger som kan formidles gjennom dødsbudet sett i forhold til aktuell etterforskning i saken. Presten/diakonen skal alltid gis beskjed om hvem de pårørende kan kontakte i politiet for å få opplysningene bekreftet eller utdypet.

I særlig krevende saker med stort følelsesmessig trykk, mye fakta å forholde seg til, eller der det er nødvendig å ta spesielle etterforskningsmessige hensyn, skal vaktleder vurdere å la polititjenestemann som kjenner saken, delta i varslingen sammen med presten/diakonen. Har den kirkelig tjenestegjørende problemer med egen transport, søker politiet å finne løsning gjennom ledig patrulje eller bistand fra Kriminalvakta.

Det vil ofte være lite en vet på forhånd om sosiale og kulturelle forhold hos personene som skal varsles. Er det kjennskap til sosiale og miljømessige forhold som voldskriminalitet eller tungt rusmisbruk, vurderes det om kirkelig tjenestegjørende og politi skal foreta varslingen sammen.

Dersom det iverksettes varsling til pårørende på ulike adresser i samme sak, tilstrebes det varsling på samme tid. De som skal gå med dødsbudet opplyses om at flere varsles samtidig.

Ved varsling på dagtid vurderes det å oppsøke arbeidsstedet fremfor bopel. Prest/diakon i tjeneste anmodes om å gjøre dette. Alternativt benyttes politiprest eller polititjenestemann.

Under varslingen

Varsling av brå dødsfall innebærer nærkontakt med mennesker i fortvilelse og sjokk. Situasjonen krever formidling av sikret informasjon og utfordrer til empatisk, støttende nærvær. Opplysningene som bringes må ofte gjentas og dveles ved for at de pårørende skal kunne begynne på den vanskelige oppgaven det er å fatte hva som har hendt. Oppgaven kan komme til å kreve tid. Noen ganger kan andre oppgaver måtte vike, andre ganger er det ikke mulig å bli så lenge som ønskelig.

Er den som har mottatt dødsbudet alene, er det særlig viktig å etterspørre sosialt nettverk, - om familie, venner, kolleger eller naboer umiddelbart kan kontaktes. Det kan også være aktuelt å etterspørre om det er andre fagpersoner den pårørende ønsker å støtte seg til i situasjonen, og det kan orienteres om det døgnåpne tilbudet om krisestøtte som Sosial Vakttjeneste ved Legevakten representerer.

Om dødsbudet er overbrakt av prest/diakon i tjeneste, og det kommer fram at de etterlatte har annen religiøs- eller livssynsmessig tilhørighet, tilbys hjelp til å kontakte rette vedkommende til fortsatt bistand.

Når språkproblemer umuliggjør gjennomføring av varslingen, kontaktes Kriminalvakta for bistand med tolketjeneste.

Den som går med dødsbudet orienterer om hvem innen politiet som kan kontaktes for å bekrefte opplysningene som er gitt.

Etter varslingen

Den som går med dødsbudet må alltid gi tilbakemelding om oppdraget er fullført eller ikke. Hvis de pårørende ikke er å treffe, og presten/ diakonen akter å oppsøke adressen på ny senere, er det viktig med fortløpende kontakt med Kriminalvakta.

Endelig tilbakemelding protokollføres av politiet på eget skjema, GP- 5025.

Bistand ved syning eller på ulykkesstedet

Syning kan som nevnt være et nødvendig tiltak for å identifisere den døde, og der det kan være aktuelt at den/de etterlatte har en prest/ diakon å støtte seg til. Kirkelig tjenestegjørende bistår likeledes ofte ved de øvrige syninger, der syning er ønsket til hjelp i prosessen med å fatte tapet eller for å ta et siste farvel. Ved alle typer syning i tidlig fase er det viktig at dette skjer i samarbeid med politiet. I forhold hvor dødsfallet etterforskes, ”frigis liket” først etter at alle nødvendige undersøkelser er gjennomført (obduksjon/sporsikring m.v.). Skal syning gjennomføres før frigivelse, må det avgjøres av den som etterforsker, og en politimann vil da normalt være tilstede selv om identiteten er klar.

Å se åstedet eller ulykkesstedet kan også være til hjelp i sorgarbeidet. Der det er aktuelt for den kirkelig tjenestegjørende å bistå, skjer dette som ved syning i samarbeid med Politiet.